

PÖYTÄKIRJA

Ilmastopaneelin huhtikuun kokous

Aika: 13.4.2015, klo 12:00–16:00 (lounas Kartanossa 11:30–12:00)

Paikka: Viikin kartano, Viikinkaari 8

Paikalla:

Paneelin jäsenet: prof. Markku Ollikainen (pj), Helsingin yliopisto, apulaisprof. Sirkku Juhola, Aalto yliopisto ja Helsingin yliopisto, prof. Marja Järvelä, Jyväskylän yliopisto, prof. Markku Kanninen, Helsingin yliopisto, prof. Kai Kokko, Helsingin yliopisto, prof. Kati Kulovesi, Itä-Suomen yliopisto, prof. Pirjo Peltonen-Sainio, Luke, prof. Sanna Syri, Aalto-yliopisto, prof., Timo Vesala, Helsingin yliopisto.

Sihteeristö: ylitarkastaja Pirkko Heikinheimo, ympäristöministeriö, ylitarkastaja Bettina Lemström, työ- ja elinkeinoministeriö, tohtorikoulutettava Sanna Lötjönen, Helsingin yliopisto.

Vierailijat: ympäristöneuvos Magnus Cederlöf, ympäristöministeriö, hallitussihteeri Sini Pietilä, ympäristöministeriö, Arto Virtanen, Hill+Knowlton.

Maljan kohotus ilmastolaille

Puheenjohtaja kertoi kahden vuoden tiivistyvän tähän, kun ilmastolaki hyväksyttiin eduskunnassa. Laki on meille tärkeä, sillä paneeli asetetaan laissa. Kansainvälisissä asioissa toiminnan pohja on aivan toisen näköinen. Puheenjohtaja kiitti Kokkoa, Cederlöfiä, koko ilmastopaneelia sekä edellistä ympäristöministeriä.

Cederlöf kiitti ympäristöministeriön puolesta paneelia merkittävästä panoksesta lakiin ja toivoi, että tätäkin prosessia jossain vaiheessa analysoidaisiin. Ilman ilmastopaneelia laki ei olisi valmistunut tässä ajassa.

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12:12.

2. Asialistan hyväksyminen

Asialista hyväksyttiin työjärjestykseksi.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

4. Ilmastolaki – seuraavat askeleet (Magnus Cederlöf)

Ympäristöneuvos Magnus Cederlöf kertoi ilmastolain seuraavista askeleista sekä ajatuksia ilmastopaneelin roolista jatkossa. Aiheista keskusteltiin.

Ministeriön keskipitkän aikavälin suunnittelua toteuttavassa työryhmässä voisi tiedonkulun varmistamiseksi olla mukana muutama henkilö paneelista. Henkilöt valitaan myöhemmin ja he pyrkisivät tuottamaan vähintään muistion aiheesta. Päätettiin edetä näin.

5. Tilannekatsaus

Puheenjohtaja kävi lyhyesti läpi viimeaikaisia tapahtumia ja esiintymisiä.

Ruotsin elinkeinoelämän edustajat keskustelivat Kokon ja Ollikaisen kanssa ilmastolaista. Edellisen kokouksen jälkeen on julkaistu kaksi blogia; ilmastokasvatuksesta ja ilmastoneuvotteluista. Panelistit ovat pitäneet kutsuesitelmiä ja lehdissä on ollut haastatteluita. Virtanen kertoi lähestyneensä toimituksia vaalitenttikysymysten kanssa. Kiireen vuoksi paneelia ei ehditty tavata ja viestinä oli, etteivät ilmastoasiat tule olemaan vaalitehteissä korkealla agendalla. Järvelää on pyydetty 16.4. tiedotustilaisuuteen ja paneelikeskusteluun kommentoimaan ilmastoaiheista kyselytutkimusta ”Ilmastobarometri 2015: Mitä suomalaiset ajattelevat ilmastomuutoksesta ja ilmastopolitiikasta vaalien alla?”. Kokko antoi taustoja Pilvi Torstin ja HS:n järjestämälle keskustelutilaisuudelle, jossa aiheena oli mm. hiilineutraali yhteiskunta.

6. Paneeli ja tuleva hallitusohjelma

Taustaksi sekä ilmastopaneelin omasta että kestävän kehityksen asiantuntijapaneelien yhteisestä hallitusohjelmakannanotosta keskusteltiin jo helmikuun kokouksessa. Molempia on katsottu myös puheenjohtajiston ja sihteeristön kokouksessa. Järvelä on muokannut reilusti paneelien yhteistä kannanottoa. Paneelin oma ehdotus koskee sitä, mitä viestitään puolueita tavattaessa.

a. Paneelien kannanotto hallitusohjelmaan

Kannanotto on hyvin yleinen, koska se on kaikkien kestävän kehityksen paneelien yhteinen ja kaikkien on se voitava hyväksyä. Järvelän muokkaamasta kannanotosta keskusteltiin ja kannanotto päätettiin hyväksyä keskustelluin muutoksin. Järvelä tekee muutokset ja lähettää kannanoton edelleen FES:lle.

b. Ilmastopaneelin toivomukset hallitusohjelmaan

Ollikaisen tekemästä pohjasta keskusteltiin. Keskustelun pohjalta Ollikainen muokkaa ehdotusta ja konsultoi tarvittaessa Peltonen-Sainiota ja Syriä. Ehdotuksen kanssa lähdetään keskustelemaan ainakin neljän suurimman puolueen kanssa. Puolueita lähtevät kiertämään Ollikainen, Syri, Järvelä ja Kulovesi. Viestintää tehdään ulospäin jo ensivaiheessa. Keskustelut tehdään vaalien jälkeen toukokuussa. Päätettiin edetä näin asian kanssa.

7. Hankkeiden tilanne

a. Ilmastokasvatus

Siirretään seuraavaan kokoukseen.

b. Kansallisen ilmasto- ja energiastrategian seuranta

Järvelä kertoi hankkeen tilanteesta:

Hanke on nopea ja pieni ja se toteutetaan yhdessä Jyväskylän yliopiston kanssa. Hankkeessa kerätään materiaalia sekä tehdään haastatteluja. Tavoitteena on mm. laatia yleiskatsaus energia- ja ilmastostrategia (2013) seurannasta. Seurannan avainhenkilöitä on haastateltu hallinnossa ja tutkimuslaitoksissa. Eri tahoilla avainhenkilöyttä ajatellaan eri tavoin; paikalle on saattanut tulla yksi henkilö tai pieni ryhmä. Työvälineenä on käytetty kuvioita. Raportointi tehdään 30.6. mennessä. Kesäkuun kokoukseen tuodaan jo jonkinlainen raporttiluonnos. Tiedottaminen jäänee syksyyn, mutta hankkeesta voisi tehdä blogin jo ennen syksyä. Raportin yksi pääasiallinen tulos on kaaviokuva. Kokonaiskuva seurannasta kaivataan mm. koherenssikeskustelun pohjaksi.

Jo tehdyistä haastatteluista on tullut se vaikutelma, että yleisesti on melko hyvä konsensus siitä, mitä tehdään ja miten. Raportointi on koko ajan kasvussa. Etenkin tutkimuslaitospuolella tämä nähdään myös taakkana supistuvien resurssien oloissa. Strateginen ajattelu vähenee, kun toteutetaan vain se, mikä tulee kansainvälisenä toimeksiantona. Ministerityöryhmä ja virkamiesverkosto koetaan luotettavina ja niitä arvostetaan. Toisaalta ajatellaan, että kaikki mahdollinen koordinoinnissa on jo tehty ja seuraavaksi tarvittaisiin lisää resursseja. Eduskunnan osalta haastatteluja on vaalien takia hankala tehdä. Sopeutuminen on tullut haastatteluissa heikosti esille.

Hankkeesta keskusteltiin.

c. Metsät ja nielut

Kanninen antoi lyhyen katsauksen hankkeen tilanteesta:

Hanke päättyy kesäkuun lopussa. Ensin lähetettiin kysely noin 30 asiantuntijalle. Samalla tehtiin kirjallisuuskatsaus metsänielumallituksista, metsäbioenergian käytön ilmastovaikutuksista sekä taloudellisista ohjausvaikutuksista. Ensi viikolla järjestetään seminaari ja työpaja kyselyyn vastanneille. Seminaarissa yritetään saada käsitys siitä, mistä asioista ollaan tässä vaiheessa yhtä mieltä ja mistä ei. Asioita, joista ollaan yhtä mieltä, ei tarvitsisi enää paljoa tutkia. Muista katsotaan, mitä tutkimusta ja lisäselvitystä vaadittaisiin. Mallitarkastelussa on mukana käytännössä viisi mallia, joista on katsottu, mihin ne perustuvat ja mitä ne sisältävät. Yhdessäkään näistä malleista ei ole minkäänlaista tuhoanalyysiä. Selviä aukkoja siis löytyy. Yleistuloksena on, että lyhyellä tähtämellä hiilinielu kasvaa Suomessa

aika voimakkaasti, ellei puunkäyttöä lisätä radikaalisti. Lyhyellä tähtämellä puun käyttöön liittyvät toimet vaikuttavat huomattavasti ilmastopoliittikkaa enemmän. Hankkeessa tarkastellaan kolmea aikajaksoa ja neljää tarkastelujaksoa. Kesäkuun kokoukseen tuodaan väliraporttina se, mistä ollaan yhtä mieltä ja minkä suuntaisia ajatukset ovat sekä ideat siitä, mistä pitäisi tehdä lisätutkimusta.

Hankkeesta keskusteltiin.

8. Pariisin ilmastokokous ja side event

Päätettiin, että Lötjönen ja Heikinheimo aloittavat side eventin käytännön järjestelyt.

9. Muut mahdolliset asiat

Seuraavat kokoukset:

Kesäkuun kokous on tiistaina 2.6. Porthaniassa. Kokouksessa pääosassa ovat kolme raporttiluonnosta. Ennen kokousta on myös käyty keskustelut hallituspuolueiden kanssa. Ministeriöiden edustajia kutsutaan mukaan kokoukseen.

Elokuun kokous pidetään joko torstaina 20.8. tai maanantaina 24.8. klo 12–16. Ajankohdasta tehdään Doodle-äänestys.

10. Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:16.